

openbaar ministerie
ministère public

**Parket bij het hof van beroep
te Brussel**

**Auditoraat-generaal bij het
arbeidshof te Brussel**

**Parquet près la cour d'appel
de Bruxelles**

**Auditorat général près la
cour du travail de Bruxelles**

Plechtige openingszitting van het hof van beroep te Brussel

1 september 2016

Rede uitgesproken door procureur-generaal Johan Delmulle

Audience solennelle de rentrée de la cour d'appel de Bruxelles

1er septembre 2016

Discours prononcé par le procureur général Johan Delmulle

Mijnheer de Eerste Voorzitter,
Heren Stafhouders,
Geachte Collega's,
Dames en Heren,

1. Artikel 345 van het Gerechtelijk Wetboek voorziet dat de procureur-generaal bij het hof van beroep, ter gelegenheid van de openingszitting van het gerechtelijk jaar, *aangeeft hoe binnen het rechtsgebied recht is gesproken.*

In deze bepaling wordt eveneens vermeld dat hij, *indien hij zulks nuttig acht, een rede kan houden over een bij die gelegenheid passend onderwerp.* Het zal u niet verwonderen dat ik, gelet op de actualiteit en als portefeuillehouder van de materie terrorisme binnen het College van procureurs-generaal, dit jaar met u een aantal reflecties wil delen over de gerechtelijke aanpak van het terrorisme.

Ik zal u echter eerst kort onderhouden over de wijze waarop binnen het rechtsgebied recht is gesproken.

In de werkingsverslagen die jaarlijks overgemaakt worden aan de Hoge Raad voor de Justitie worden over **alle gerechtelijke instanties**

gedetailleerde statistieken verstrekt. Voorts vindt men op de website van de Federale Overheidsdienst Justitie verschillende statistieken op het niveau van de hoven en rechtbanken.

Om die reden kan ik mij vandaag beperken tot het **Openbaar Ministerie**. In eerste instantie zal ik ingaan op enkele statistieken met betrekking tot de parketten van eerste aanleg van ons rechtsgebied. Nadien sta ik even stil bij de evoluties die zich voltrekken op het parket-generaal bij het Brusselse hof van beroep.

Het is ondertussen geen nieuws meer dat het College van procureurs-generaal op jaarlijkse basis statistieken verspreidt betreffende de correctionele parketten en de jeugdparketten. Beide publicaties zijn consulteerbaar via de website van het Openbaar Ministerie, dus hoef ik hier niet in detail op in te gaan. Wanneer de nodige middelen ter beschikking zullen gesteld worden, zal het Openbaar Ministerie eveneens instaan voor de aanmaak en publicatie van statistieken op het niveau van de politieparketten en de arbeidsauditoraten.

2. Als we de instroom op de correctionele parketten gedurende het voorbije jaar, 2015, vergelijken met deze van het jaar 2010, dan stellen we vast dat deze binnen ons rechtsgebied gedaald is met 23%. Hierbij

dient opgemerkt te worden dat die daling grotendeels op het conto van het gerechtelijk arrondissement Brussel dient geschreven te worden. Voor alle duidelijkheid merken we op dat we voor dit arrondissement de som van de parketten van Brussel en Halle-Vilvoorde in 2015 telkens vergelijken met het vroegere (nog niet gesplitste) parket van Brussel in 2010. Terwijl er zich daar een daling van 28% voordeed, daalde de instroom in de arrondissementen Leuven met 10% en in Nijvel met 4%.

Zoals steeds benadrukken we hierbij dat de instroom op de parketten enkel een indicator is van wat door het gerechtelijk apparaat wordt geregistreerd. Het gaat dus niet om een statistiek van het aantal criminele feiten. Evoluties qua instroom laten niet toe om precieze evoluties van de criminaliteit *an sich* te meten.

Ook de precieze werklast kan niet volledig bepaald door het aantal zaken dat binnenkomt op de parketten. De instroom is geen volledige en geen voldoende genuanceerde indicator van de werklast op de parketten, maar anderzijds geeft die instroom wel een globaal beeld van hetgeen de parketten te verwerken krijgen.

3. De vorig jaar reeds vermelde sterke daling van de zaken die betrekking hebben op “vernielingen, beschadigingen en brandstichting” zette zich

verder door in 2015. Binnen ons rechtsgebied stellen we voor dat soort zaken tussen 2010 en 2015 meer dan een halvering vast. Dit betekent niet meteen dat dergelijke feiten de voorbije jaren veel minder gepleegd werden. De daling is immers in grote mate toe te schrijven aan het optimaliseren van de werkprocessen op de parketten. Welbepaalde feiten waarvoor het niet opportuun is om strafrechtelijk te vervolgen, worden in overleg met de politie en de bestuurlijke overheden niet meer systematisch behandeld door de parketten. In de plaats daarvan deed zich een verschuiving voor naar de afhandeling via administratieve sancties.

4. Zowel de zaken met betrekking tot een "gewone diefstal" als deze met betrekking tot een "zware diefstal" kenden binnen ons rechtsgebied een opvallende daling. Het voorbije jaar stroomde ongeveer 40% minder dergelijke zaken binnen dan vijf jaar eerder het geval was. Zonder in detail te treden, merk ik echter op dat ook hier verschillen bestaan naargelang het gerechtelijk arrondissement.

5. In het verleden wezen we bij herhaling op de permanente toename van het aantal zaken dat valt onder de noemer "informaticabedrog". Uiteraard kan die evolutie niet los gezien worden van de globale opmars op het vlak van informatica. Nadat de instroom van dit soort

zaken zich leek te stabiliseren, stelden we het voorbije jaar een terugval vast van 21% ten opzichte 2014. Dit betekent echter niet dat het parket minder werk heeft aan deze zaken. De feiten waarvoor er geverbaliseerd wordt, worden er immers niet minder zwaarwichtig op.

6. Niet alle materies kenden een gedaalde instroom. Het aantal zaken "volksgezondheid" nam in ons rechtsgebied bijvoorbeeld toe met 60% tussen 2010 en 2015. Dit ten gevolge van het stijgende aantal processen-verbaal met betrekking tot het rookverbod en de voedingswaren.
7. Het aantal "milieuzaken" steeg in dezelfde periode met 35% hetgeen in grote mate te wijten is aan de spectaculaire stijging van het aantal processen-verbaal dat in het Brussels werd opgesteld naar aanleiding van "sluikstorten".
8. De evoluties op het vlak van de instroom van de parketten maken jaar na jaar duidelijk dat er vooral toenames zijn binnen de materies die maatschappelijk en bij uitbreiding juridisch gezien een niet te stuiten ontwikkeling doormaken. Almaar meer hebben de parketten dus nood aan magistraten gespecialiseerd in steeds complexer wordende materies. Daarenboven dienen diegenen die de nodige expertise

verworven hebben de mogelijkheid te krijgen om zich permanent bij te scholen, dit alles om te vermijden dat justitie achter de feiten aanholt. De voortdurende stijging van de instroom van die moeilijke materies zal ook de komende jaren een aanzienlijke vermeerdering van de werklast met zich meebrengen.

9. Als we de uitstroom op het niveau van de correctionele parketten onder de loep nemen, dan stellen we voor het totaal van de drie arrondissementen binnen ons rechtsgebied vast dat er in vergelijking met vijf jaar eerder een stijging is van het aantal zaken afgesloten na een rechtstreekse dagvaarding, een geslaagde bemiddeling in strafzaken en een betaalde minnelijke schikking. Het betreft toenames van respectievelijk 21, 24 en 56%. Ook het aantal zaken dat overgemaakt werd met het oog op een administratieve sanctie steeg sterk: vorig jaar waren er 46% meer dan in 2010. Het aantal sepots daalde in dezelfde periode met 29% maar dit moet gelinkt worden aan de eerder toegelichte daling van de instroom. Ook het aantal zaken dat door de raadkamer na een gerechtelijk onderzoek afgesloten werd middels een regeling van de rechtspleging nam af. We telden er het voorbije jaar 10% minder dan in 2010. Globaal genomen kunnen we dus spreken van een verschuiving van gerechtelijke onderzoeken naar rechtstreekse dagvaardingen en alternatieve afhandelingswijzen.

10. Ook op het niveau van de jeugdparketten publiceerde het College van procureurs-generaal op de website van het Openbaar Ministerie een veelheid aan tabellen met betrekking tot de protectionele zaken. Vandaag zal ik, net als voor de correctionele zaken, enkele statistieken meedelen die betrekking hebben op de zaken binnengekomen in 2015. Die instroom zal dan telkens vergeleken worden met wat vijf jaar eerder het geval was.

Terwijl er in 2010 in ons rechtsgebied ongeveer 19.000 zaken met betrekking tot een als misdrijf omschreven feit binnenkwamen, waren dit er het voorbije jaar 14.200. Relatief gezien komt dit overeen met een daling van ongeveer een kwart. Het aantal nieuwe zaken ten gevolge van minderjarigen betrokken in als misdrijf omschreven feiten verminderde trouwens in elk van de drie verschillende arrondissementen afzonderlijk. Ook op nationaal niveau zagen we zo'n sterk dalende tendens waarbij we opmerken dat de daling zich vooral voltrok tussen 2011 en 2013. De voorbije twee jaar was er op nationaal niveau slechts een minieme daling terwijl er zich in ons rechtsgebied opnieuw een stijging voltrok: in 2015 telden we 10% meer zaken dan twee jaar eerder het geval was.

De als misdrijf omschreven feiten die relatief gezien het vaakst tot de creatie van een dergelijke zaak leiden, betreffen in eerste instantie “gewone diefstallen” en in tweede instantie “vrijwillige slagen en verwondingen”.

Het aantal zaken dat op de jeugdparketten geregistreerd wordt naar aanleiding van een problematische opvoedingssituatie is tussen 2010 en 2015 binnen ons rechtsgebied gestegen met 5%. Vorig jaar werden er ongeveer 17.400 nieuwe zaken gecreëerd na een melding van een problematische opvoedingssituatie. We merken hierbij echter op dat deze stijging te wijten is aan een toename van 12% in het arrondissement Brussel (dus met inbegrip van Halle-Vilvoorde), terwijl er in de twee andere arrondissementen sprake was van een daling van respectievelijk 13% in Leuven en 1% in Nijvel.

Tot daar enkele beschouwingen bij de statistieken op het niveau van de parketten bij de rechtbanken van eerste aanleg.

11. J'aborderai maintenant quelques données relatives aux activités de la cour d'appel et du parquet général¹. Seules quelques grandes tendances seront relevées. Les personnes intéressées par des chiffres plus complets pourront consulter l'annexe à la mercuriale. Elle contient des tableaux et des graphiques détaillés, élaborés par les analystes statistiques du parquet général.

12. Au niveau des appels contre les jugements du tribunal correctionnel, nous avons exprimé à plusieurs reprises par le passé notre préoccupation en ce qui concerne l'arriéré judiciaire.

Ces dernières années, c'est principalement au niveau des chambres francophones que nous avons constaté une nouvelle augmentation de l'arriéré. Entre le 1er janvier 2014 et le 31 décembre 2015, cet arriéré a augmenté de pas moins de 263 affaires. Si nous regardons l'évolution de l'arriéré à plus long terme, nous constatons que ces 10 dernières années, les chambres néerlandophones ont connu une augmentation de 198 affaires. En ce qui concerne les chambres francophones, on constate pendant cette même période, une augmentation de 892 affaires, ce qui se situe au niveau de la moyenne de 880 affaires qui entraient annuellement à cette période.

¹ Sources des informations statistiques relatives au parquet général et à la cour d'appel : base de données PAGE du parquet général et données enregistrées par le greffe de la cour.

13. S'agissant du nombre d'affaires reçues au parquet général de Bruxelles concernant une procédure devant la chambre des mises en accusation, on observe une hausse de 8% en 2015 par rapport à 2007. Cette évolution est due à une forte augmentation des affaires de détention préventive et des affaires « Franchimont » avec respectivement une hausse de 14% et 16% durant cette même période.

14. Concernant les procédures devant les cours d'assises du ressort, la forte augmentation des dossiers en attente d'être jugés observée au cours de ces dernières années s'est poursuivie. Alors qu'au début de l'année 2011, la situation était déjà qualifiée de catastrophique, avec 17 affaires en souffrance, au 1er mai 2016 pas moins de 19 affaires d'assises sont en attente d'être jugées, et ceci en dépit des dossiers d'assises clôturés entre-temps.

La gravité de la situation, déjà décrite dans les rapports des années précédentes, est demeurée préoccupante, une multitude d'affaires ayant été renvoyées devant la cour d'assises au cours de l'année écoulée.

Il est à espérer que la modification de la procédure introduite par la loi dite « Pot-pourri II », diminuera le nombre d'affaires renvoyées devant

la cour d'assises, ce qui devrait permettre ainsi d'apurer le retard et de fixer dans un délai plus raisonnable les affaires qui continueront à être renvoyées devant cette juridiction.

15. L'an dernier, nous remarquons déjà que l'entrée en vigueur des tribunaux de la famille au 1er septembre 2014 et les transferts de compétences qui y étaient liés, avaient eu pour effet que les statistiques récentes du nombre d'affaires civiles et du nombre d'affaires introduites devant les chambres de la jeunesse étaient difficilement comparables avec les statistiques précédentes. Pour cette raison je n'approfondirai pas ce point et je clôture ici le volet statistique de mon exposé. .

Waarde leden van de vergadering,

16. We leven in zeer uitzonderlijke en beangstigende tijden, met herhaalde terroristische aanslagen en een quasi-permanent dreigingsniveau 3, het op één na hoogste niveau en tot voor enkele jaren exceptioneel, waarbij ons veiligheidsgevoel zeer sterk onder druk staat en we ons rechtstreeks door terreur bedreigd en getroffen voelen, ook hier in ons eigen land.

De vraag rijst dan snel of de “overheid” en de veiligheids –en rechtshandhavingdiensten wel alles in het werk stellen om aan deze terreurdreiging op passende wijze het hoofd te bieden.

Aan inzet, engagement en betrokkenheid zal het alvast niet gelegen zijn. De gedrevenheid en vastberadenheid waarmede in het bijzonder de lokale parketten en het federaal parket, de politiediensten, de inlichtingendiensten, het OCAD, de militairen en het crisiscentrum van de regering zich in deze bijzonder moeilijke tijden van hun taken kwijten, dwingen bewondering en respect af. De diensten op het terrein geven het beste van zichzelf.

Ook de Regering liet zich niet onbetuigd.

17. La création du Comité national de Sécurité le 28 janvier 2015 est une mesure importante qui permet au premier ministre, aux ministres de la Justice, de l’Intérieur et de la Sécurité, de la Défense et des Affaires étrangères ainsi qu’aux vice-premiers ministres d’entrer directement en interaction avec les chefs de corps de la Sûreté de l’Etat, du Service Général du Renseignement et de la Sécurité des forces armées, de la police fédérale, de l’OCAM et du centre de crise. Pour le ministère public, ce sont le procureur fédéral et le procureur général de Bruxelles

(au nom du Collège des procureurs généraux), qui siègent dans cet organe de concertation.

Après un an et demi de fonctionnement du Conseil national de Sécurité, sous la présidence du premier ministre, et ayant participé au premier plan, je peux témoigner de la réelle plus-value de cet organe de concertation. Il répond parfaitement à ses objectifs de parvenir, sur un plan interdisciplinaire et en totale synergie avec les autorités judiciaires et administratives, en ce compris des services qui dépendent de ces autorités, à une approche cohérente et coordonnée de la problématique du terrorisme, et ce, dans le respect des compétences de chacun.

18. C'est aussi à la demande du Conseil national de Sécurité que l'arrêté royal portant fixation du plan d'urgence national relatif à l'approche d'une prise d'otage terroriste ou d'un attentat terroriste du 1er mai 2016 a été élaboré. Ce plan d'urgence, ainsi que la circulaire COL 14/2016 du Collège des procureurs généraux, actuellement en vigueur, donnent un point de repère organisationnel pour l'avenir et offrent déjà une réponse à de nombreuses recommandations formulées dans le rapport intermédiaire sur le volet assistance et secours de la commission d'enquête parlementaire suite aux attentats du 22 mars 2016.

19. Onder krachtige impuls van de minister van Justitie en zijn kabinet, heel vaak trouwens op vraag van het terrein en in nauw overleg met het expertisenetwerk Terrorisme van het College van procureurs-generaal, werden talrijke wetgevende initiatieven genomen om het parket en de politie meer armslag te geven en een krachtadiger optreden in de strijd tegen het terrorisme toe te laten. Ook het Parlement speelde vervolgens erg kort op de bal. Ik overloop deze initiatieven graag even kort met u.

20. Een eerste initiatief betreft de wet van 20 juli 2015 tot versterking van de strijd tegen het terrorisme. Deze wet voegt onder meer het artikel 140sexies in het Strafwetboek in. Hierdoor kan iedere persoon die België verlaat of binnenkomt om een terroristisch misdrijf te plegen, voortaan strafrechtelijk worden vervolgd. Dit was voordien reeds strafbaar in het kader van de deelname aan een terroristische groep. Sinds de wet van 20 juli 2015 is het dit ook indien het feit wordt gepleegd door iemand die los van een terroristische groep handelt.

21. Een tweede initiatief is de wet van 27 april 2016 inzake aanvullende maatregelen ter bestrijding van terrorisme. Deze wet voert een aantal belangrijke procedurele wijzigingen in, die al heel lang door het terrein worden gevraagd:

- de mogelijkheid om huiszoekingen uit te voeren tussen 21u00 en 05u00 in terrorismeonderzoeken, maar ook in onderzoeken naar georganiseerde criminaliteit wanneer er ernstige aanwijzingen zijn dat er vuurwapens, explosieven, kernwapens, biologische of chemische wapens, of schadelijke of gevaarlijke stoffen (...), kunnen worden aangetroffen;
- de mogelijkheid om in dezelfde omstandigheden 's nachts in een private woning een aanhouding te verrichten;
- de mogelijkheid om "telefoontap" te verrichten in onderzoeken naar wapenhandel en bepaalde inbreuken op de Wapenwet, alsmede naar misdrijven betreffende de externe beveiliging van kernmateriaal en ander radioactief materiaal.

Deze wet maakt thans reeds een groot verschil op het terrein, zowel onderzoeksmatig als naar beveiliging van de tussenkomende politiemensen toe.

22. Een derde initiatief is de wet van 3 augustus 2016 houdende diverse bepalingen ter bestrijding van terrorisme.

Deze wet verruimt de bestaande misdrijven met betrekking tot aanzetting tot terroristische misdrijven (artikel 140*bis*) en werving met

het oog op terrorisme (artikel 140*ter*). Het verruimt ook de rechtsmacht wat de buiten het Belgische grondgebied gepleegde terroristische misdrijven betreft en expliciteert de bevoegdheid van het federaal parket in terrorismezaken. Tenslotte wijzigt het ook de criteria inzake de voorlopige hechtenis voor personen verdacht van terroristische misdrijven. Wat deze laatste wijziging betreft, is het de bedoeling dat de volstrekte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid zou volstaan opdat de onderzoeksrechter iemand die verdacht wordt van terroristische misdrijven die worden bestraft met meer dan 5 jaar gevangenisstraf zou kunnen aanhouden. Er moet niet meer worden aangetoond dat één van de andere voorwaarden (gevaar voor recidive, onttrekking, collusie of wegmaken van bewijzen) is vervuld.

23. Une autre initiative législative importante est la proposition de loi portant modification du Code pénal en ce qui concerne la répression du terrorisme (DOC 54 1579) et plus particulièrement l'amendement (DOC 54 1579/005) qui a été introduit par les partis de la majorité le 7 juillet 2016 relatif à la répression des actes préparatoires à la commission d'une infraction terroriste. Il est proposé d'ajouter un article 137septies dans le Code pénal, visant les personnes qui préparent la commission d'infractions terroristes énumérées à l'article 137. Serait ainsi, par exemple, punissable :

- collecter des renseignements concernant des lieux, des événements ou des personnes (...), ou observer ces lieux, ces événements ou ces personnes.
- détenir (...) des objets ou des substances susceptibles de présenter un danger pour autrui (...);
- détenir (...) des moyens financiers ou matériels, des faux documents ou des documents obtenus illégalement, des supports informatiques, des moyens de communication ;
- détenir (...) des locaux pouvant servir de retraite, de lieu de réunion, de lieu de rencontre ou de logement ;
- revendiquer à l'avance la commission d'une infraction terroriste (...).

Ces actes sont déjà punissables dans le cadre de la participation à un groupement terroriste. Dorénavant, l'individu isolé, le nommé *lone wolf*, qui prépare un attentat, sous l'influence d'une idéologie terroriste ou d'un groupe terroriste mais sans participer à ses activités, peut être poursuivi.

Avec cette modification législative, non seulement la commission d'un attentat terroriste ou la tentative sont punissables, mais également la préparation d'un attentat qui se situe sur "*l'iter criminis*" avant chaque

début d'exécution de l'infraction et permet ainsi une intervention judiciaire encore plus précoce.

24. Deze initiatieven komen bovenop de reeds bestaande wetgeving betreffende de terrorisme misdrijven – Boek II, Titel I ter van het Strafwetboek – die werd ingevoerd bij de basiswet van 19 december 2003 (de artikelen 137, 138, 139, 140 en 141) en werd aangevuld door de wet van 18 februari 2013 (de artikelen 140*bis*, 140*ter*, 140*quater* en 140 *quinquies*).

Deze wet van 18 februari 2013 is niet zonder belang, omdat hij het openbaar aanzetten tot het plegen van terroristische misdrijven (artikel 140*bis*), het rekruteren (artikel 140*ter*) en het geven (artikel 140*quater*) en volgen (artikel 140*quinquies*) van opleidingen strafbaar stelt. Deze handelingen waren voordien reeds strafbaar wanneer zij worden gepleegd in het kader van de deelname aan een terroristische groep. Sinds de wet van 18 februari 2013 zijn zij het ook indien zij worden gepleegd door iemand die los van een terroristische groep handelt.

25. Het artikel 140*bis*, dat bij deze wet werd ingevoegd, verdient, met alle terroristisch gelinkte berichten die we zien en lezen op het internet en op de sociale media, vandaag wellicht bijzondere aandacht. Dit

artikel stelt immers het verspreiden of publiekelijk ter beschikking stellen van een boodschap met het oogmerk aan te zetten tot het plegen van een terroristisch misdrijf, zoals opgesomd in artikel 137, strafbaar. Het artikel vereiste tot voor kort dat dit gedrag het risico moet opleveren dat een terroristisch misdrijf mogelijk wordt gepleegd. In de memorie van toelichting lezen we hierover dat om dit te beoordelen kan worden gekeken naar de functie van de verspreider van de boodschap (is hij een totaal onbekend of een invloedrijk en charismatisch persoon?), naar de functie van de ontvanger ervan (wordt de boodschap ontvangen door slechts enkele personen die er weinig gevoelig voor zijn of door een woedende geradicaliseerde menigte waarop de aanzetting een doorslaggevende invloed kan hebben?), naar de aard van de boodschap (roept men op tot haat en geweld of niet?) en naar de context waarin de openbare aanzetting plaats vindt (is het in een context zonder spanning of in één van crisis en militaire spanning?). De wet van 3 augustus 2016 houdende diverse bepalingen ter bestrijding van terrorisme vergemakkelijkt echter het bewijs van dit misdrijf, door juist de voorwaarde weg te laten dat het aanzettend gedrag het risico moet opleveren dat een terroristisch misdrijf mogelijk wordt gepleegd. Op die manier wordt tegelijk de lat gelijk gelegd met de misdrijven tot aanzetting tot haat, geweld, discriminatie en segregatie, zoals bedoeld in artikel 20 van de wet van 30.07.1981 tot bestraffing van bepaalde

door racisme of xenofobie ingegeven daden, in artikel 22 van de wet van 10.05.2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie en in artikel 27 van de wet van 10.05.2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen.

A l'heure actuelle, quatre personnes ont été poursuivies et condamnées sur base de l'article 140*bis*. Trois personnes l'ont été dans le cadre du jugement Sharia4Belgium du 11 février 2015 pour avoir publié des fichiers audiovisuels sur des profils facebook ou sur YouTube, dans lesquels on incitait à la commission d'infractions terroristes, dans lesquels on adressait des menaces à l'égard de personnes spécifiques ou dans lesquels encore on menaçait de commettre des attentats terroristes en Belgique. Une autre personne a été condamnée dans un jugement rendu le 7 décembre 2015 par le tribunal correctionnel d'Anvers dans une affaire où le prévenu était poursuivi, entre autres, sur la base de l'article 140*bis* pour avoir appelé au meurtre d'une personne sur le réseau social facebook.

Door de nieuwe wet zal bovendien voortaan niet alleen het openbaar aanzetten tot het plegen van een terroristische aanslag strafbaar zijn, maar ook het openbaar aanzetten tot het verlaten of binnenkomen van

België om een terroristisch misdrijf, welkdanig dan ook, te plegen (artikel 140sexies).

26. Je fais ici cette énumération car elle offre un aperçu du droit pénal matériel qui est aujourd'hui déjà à disposition du ministère public dans le cadre de la recherche et de la poursuite de faits terroristes, commis par des individus, peu importe qu'ils agissent dans le cadre d'un groupement terroriste ou non. La constatation objective est que l'arsenal législatif à disposition, qui a encore été étendu récemment, et ce, très souvent à la demande expresse des services de police et des magistrats qui doivent l'utiliser sur le terrain, est déjà particulièrement large.

27. De conclusie die ik derhalve vandaag kan maken, is dat ons Strafwetboek, nadat het Parlement zich nog zal gebogen hebben over de strafbare voorbereidingshandelingen inzake terrorisme, het Openbaar Ministerie en de politiediensten voldoende wapent in de repressieve aanpak van het terrorisme. Nieuwe materiële strafwetten zijn mijns inziens dan ook niet meer nodig. Ik kom hier straks op terug.

28. En ce qui concerne le droit pénal formel, le ministère public reste partie demanderesse pour une adaptation urgente de l'article 12 de la

Constitution, de sorte que le délai dans lequel quelqu'un peut être privé de sa liberté passe de 24h à 48h, avec une possibilité d'extension à 72h pour les infractions terroristes. Cela permettrait certainement une intervention plus efficace de la police et de la justice.

29. Evenzeer bepleit het College van procureurs-generaal de mogelijkheid dat in het kader van een strafonderzoek de procureur des Konings of de arbeidsauditeur de noodzakelijke administratieve inlichtingen zou kunnen opvorderen van de instellingen van sociale zekerheid (zoals bedoeld in artikel 2, 2° van de wet van 11 april 1995 tot invoering van het "handvest" van de sociaal verzekerde), bijvoorbeeld de financiële uitkeringen waarvan een Belgische FTF Foreign Terrorist Fighter bij een OCMW of de RVA geniet. Ik formuleerde deze vraag hier reeds vorig jaar toen ik het had over het project BELFI. Ik zal morgen tijdens mijn mercuriale voor het arbeidshof een korte stand van zaken van dit project geven. Evenzo zouden de personeelsleden van deze instellingen een wettelijke meldingsplicht moeten hebben om bepaalde inbreuken op het Sociaal Strafwetboek (bijvoorbeeld betreffende het vervalsen en gebruik van valse stukken, het afleggen van onjuiste of onvolledige verklaringen betreffende de sociale voordelen of bijdragen en het plegen van een oplichting) aan het parket of het arbeidsauditoraat te melden. Dit zou ook het geval moeten zijn wanneer

zij kennis krijgen van informatie die ernstige aanwijzingen kunnen uitmaken van het bestaan van een terroristisch misdrijf. Zij zouden daarvan verplicht aangifte aan het parket of het arbeidsauditoraat moeten doen.

De geldende wettelijke regelen inzake het beroepsgeheim zouden hiervoor moeten worden aangepast. Het College van procureurs-generaal maakte hiervoor op 2 juni 2016 een voorstel van wettekst aan de minister van Justitie en de Tijdelijke Commissie Terrorismebestrijding van het Parlement over.

30. Nog steeds in het kader van het formeel strafrecht, zouden de nog op til staande wijzigingen van de wetgeving op de bijzondere opsporingsmethoden en op de telefoontapwetgeving ook moeten bijdragen tot een efficiëntere aanpak van het terrorisme en de georganiseerde criminaliteit. Het wetsontwerp betreffende de verbetering van de bijzondere opsporingsmethoden en bepaalde onderzoeksmethoden met betrekking tot internet- en elektronische en telecommunicaties (DOC 54 1966) werd op 8 juli 2016 in het Parlement ingediend en een hoorzitting met het College van procureurs-generaal is voorzien op 20 september 2016.

Waarde leden van de vergadering

31. Wanneer ik daarnet poneerde dat ons Strafwetboek weldra voldoende ruim zal zijn en aldus moet volstaan om de problematiek van het terrorisme aan te pakken, zeg ik dat niet zo maar. We moeten ons immers hoeden niet te vervallen in een ongebreidelde regelgeving. We moeten ook vermijden dat we in het heersende klimaat van terreurdreiging maatregelen nemen die evenwichten zouden verstoren die de grondwetgever en de wetgever sinds het ontstaan van ons land zo zorgvuldig, behoedzaam en doordacht hebben ingebouwd. In die zin is bijvoorbeeld het creëren van de wettelijke mogelijkheid om mensen, zonder dat zij verdacht worden van enig strafbaar feit, preventief op te sluiten, door wie dan ook, een brug te ver. De individuele vrijheid is zonder de minste twijfel ons hoogste goed. Het is een fundamenteel grondrecht dat we moeten koesteren, goed moeten bewaken en zo nodig met overtuiging moeten verdedigen. Zij werd in 1830 niet voor niets uitdrukkelijk beschermd door de Grondwetgever. Het ontnemen ervan, onder welke vorm dan ook, kan en mag enkel gebeuren mits dit gepaard gaat met de onafhankelijke tussenkomst van een magistraat en met alle garanties en de procedurele geborgenheid van een strafrechtelijke procedure.

32. Veel essentiëler dan mensen preventief op te sluiten, die men op een bepaald ogenblik toch ooit eens terug op vrije voeten zal moeten stellen, is te beschikken over een goede informatiepositie in de strijd tegen het terrorisme. Tijdig beschikken over de juiste informatie is zeker een sleutel tot de oplossing. En juist daaraan zou nog verder aandacht kunnen worden besteed.

De ervaring leert dat de terroristen volop contrastrategieën gebruiken en bij het uitwisselen van informatie gebruik maken van de meest geavanceerde technologische –en communicatiemiddelen die het onderscheppen ervan zeer moeilijk en zelfs onmogelijk maken. De klassieke onderzoeksmaatregelen, zoals telefoon en internetinterceptie, blijven nuttig en zijn zeker voor verbetering vatbaar, maar volstaan niet meer.

33. Vanuit mijn ervaring en na overleg met gespecialiseerde magistraten die op het federaal parket dagelijks terrorisme-onderzoeken voeren, meen ik dat een betere informatiepositie in terrorismezaken enkel kan worden bekomen door de informantenwerking en de infiltratie nog meer uit te bouwen en door de wettelijke mogelijkheid van de burgerinfiltratie en een spijtoptantenregeling te voorzien.

34. Het is inderdaad absoluut nodig meer middelen in te zetten in de informantenwerking. De menselijke bronnen. HUMINT of “human intelligence” genaamd. Hoge premies uitkeren aan informanten die contacten onderhouden met individuen en groepen waarvan vermoed kan worden dat zij vroeg of laat een voedingsbodem voor terroristische activiteiten zouden kunnen vormen, politieel investeren in een bredere informantenwerking door onder meer het aantal contactambtenaren op te drijven en tenslotte het strafbaar stellen van wie de identiteit van informanten en undercoveragenten opzettelijk onthult, is aangewezen.

35. Daarnaast is er de infiltratie. Artikel 47 *octies* van het Wetboek van Strafvordering laat thans toe dat politiemensen, undercoveragenten die werken onder de dekmantel van een aangenomen fictieve identiteit, in terroristische middens infiltreren. Geconfronteerd met de figuur van de *lone wolf* of met operationele terroristische cellen, wat de situatie is die we vandaag onder ogen moeten zien, botst deze bijzondere opsporingsmethode van de infiltratie echter op haar limieten.

Het is immers zeer moeilijk, vaak onmogelijk, een politiemans te vinden met het juiste profiel om in een dergelijk zeer gesloten en achterdochtig milieu binnen te dringen en er zich te handhaven. Dergelijke infiltratie

vergt ook een zekere tijd, tijd die er niet steeds is als men ziet hoe snel de verdachten soms radicaliseren en tot actie overgaan. De federale politie beschikt ook over onvoldoende infiltranten, zeker deze met het juiste profiel, om een antwoord te kunnen bieden aan het enorm toegenomen aantal onderzoeken.

Los van het gegeven dat nog meer moet ingezet worden op de infiltratie als bijzondere opsporingsmethode, stelt zich de vraag of het probleem niet mede van binnenuit moet worden bestreden. Dit is reeds gedeeltelijk het geval met de informanten die vanuit het criminele milieu informatie aanleveren, maar in deze problematiek is dit onvoldoende. Er zou een volgende stap moeten worden gezet: de mogelijkheid te werken met een burgerinfiltrant. Een burgerinfiltrant zou – wat een informant nu niet kan – moeten kunnen optreden onder een fictieve identiteit. Hij zou een actievere rol moeten kunnen spelen dan het louter passief verzamelen van inlichtingen en gegevens – waartoe een informant nu beperkt is – en een directe en actieve bijstand moeten kunnen leveren aan de opsporing. Hij zou in welbepaalde omstandigheden welbepaalde strafbare feiten moeten kunnen plegen met het oog op het behoud van zijn informatiepositie, maar ook ter fine van het welslagen van zijn opdracht of ter verzekering van de veiligheid van personen, wat een informant nu niet kan. Hij zou in een voor hem

onbekend terroristisch milieu moeten kunnen worden ingebracht en “gestuurd” moeten kunnen worden, daar waar de informant nu voorafgaande nauwe banden moet hebben met het crimineel milieu waarover hij inlichtingen en gegevens aan de politiediensten verstrekt.

Die stap kan wat mij betreft thans worden gezet: burgerinfiltratie in het kader van de opsporing van terroristische misdrijven zou, denk ik, een meerwaarde betekenen. Het zal uiteraard geen wondermiddel zijn en het is niet daarom dat ineens het gevaar op aanslagen zal verdwijnen, maar elke aanslag die kan worden vermeden door informatie bekomen via een burgerinfiltrant, is een gewonnen zaak. Naast de traditionele informant zou dus de burgerinfiltrant bestaan die op een actievere manier met de politie en gerecht samenwerkt in het opsporen en voorkomen van terroristische aanslagen. Uiteraard zou bij de federale politie en het Openbaar Ministerie een sluitend controlesysteem moeten worden in plaats gesteld. Eerst dient echter de principiële drempel te worden genomen. Vertrekkende vanuit de vaststelling dat een goede informatiepositie een verschil kan maken, lijkt het mij dat best niet lang wordt getalmd om te gaan voor een nog meer doorgedreven toepassing van de informantenwerking en de politionele infiltratie, enerzijds, en voor de wettelijke creatie van de figuur van de burgerinfiltrant, anderzijds.

36. Enfin, il y a encore la nécessité d'une réglementation pour les repentis. J'avais déjà abordé ce sujet dans ma mercuriale du 1er septembre 2014. En 2002, différentes lois (loi relative à l'anonymat des témoins, loi relative au recueil de déclarations au moyen de médias audiovisuels, loi relative à la protection de témoins menacés) ont été adoptées afin de mieux protéger les témoins dans le cadre de la lutte contre la criminalité organisée.

Un texte législatif relatif à une réglementation légale pour les collaborateurs de la Justice n'a jusqu'à présent jamais vu le jour. Vu la menace terroriste à laquelle nous devons faire face, j'estime que le temps est venu d'oser lancer le débat parlementaire à ce sujet pour aboutir, si nécessaire, à une loi réglant la position et la protection de personnes qui sont elles-mêmes impliquées dans certains faits répressifs (qui participent par exemple ou ont participé à un groupement terroriste) et qui font par conséquent l'objet de poursuites pénales ou d'exécution de peines mais qui souhaitent collaborer au cours du processus judiciaire en donnant des informations utiles aux objectifs de l'enquête ou à la récolte de preuves ou qui contribuent à soustraire les moyens ou les revenus d'infractions à un groupe terroriste. Il devrait

être possible d'adoucir la peine de ces personnes ou de leur attribuer certains avantages réfléchis.

Pour ce faire, le Parlement peut largement puiser dans tout le travail préparatoire qui a déjà été réalisé en la matière. Je pense par exemple à l'importante étude scientifique de l'Université de Gand, au colloque qui s'est tenu les 8 et 9 octobre 1998 sous les auspices du ministre de la Justice au Sénat, aux travaux de l'ancienne commission parlementaire d'enquête sur la criminalité organisée en Belgique et aux propositions de loi sur ce sujet qui ont déjà été déposées (Doc. N° 52/695 du 16 janvier 2008 et Doc. N° 54/629 du 17 novembre 2014).

37. Je termine mes réflexions par cet aperçu des mesures judiciaires dans le cadre de la lutte contre le terrorisme mais sans oublier:

- enerzijds, dubbel te onderlijnen dat evenveel heil moet worden verwacht, en eigenlijk meer, van maatregelen ter preventie van radicaliseringsprocessen die kunnen leiden tot gewelddadig extremisme of terrorisme, wat evenwel niet de verantwoordelijkheid is van Justitie ;

-
- et d'autre part, de remercier de tout cœur la magnifique équipe de magistrats et de collaborateurs administratifs du parquet général et de l'auditorat général de Bruxelles pour leur engagement assidu et professionnel pendant l'année écoulée.